

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Het Marokkanendrama

FRANS SCHALKWIJK

De afgelopen maanden speelde in Nederland een heftige polemiek in de kranten naar aanleiding van het verschijnen van *Het Marokkanendrama*, een boek van journaliste-filosoof Fleur Jurgens over de verloren generatie Marokkaanse jongeren in Amsterdam-West. «Een snel groeiende onderklasse van Marokkaanse jongeren zorgt daar voortdurend voor overlast: van tasjesroof tot intimidatie van buurtbewoners. In Amsterdam verlaten bijna zeven op de tien Marokkaanse jongeren het onderwijs zonder bruikbaar diploma, veertig procent is werkloos, en een op de tien staat bij de politie als verdachte geregistreerd. Bijna een op de drie jongens in justitiële jeugdinrichtingen is van Marokkaanse afkomst» (Jurgens 2007, p. 9). In mijn werk als forensisch rapporteur kom ik inderdaad regelmatig in contact met Amsterdamse jongeren met een Marokkaanse achtergrond en ik heb de discussie in de media geïnteresseerd gevolgd. Ook bezocht ik een uitverkochte discussieavond in De Rode Hoed, waar door het panel de vloer werd aangeveegd met de onwetenschappelijkheid van Jurgens' werkwijze en het gemak waarmee ze verstrekende conclusies trok. De keus voor de titel *Het Marokkanendrama* leek mede te zijn ingegeven door de wens van de opdrachtgever, de onderzoeksgroep Politie en Wetenschap, dat er «iets prikkelends» uit moest komen. Op dezelfde wijze werd twee jaar geleden de boektitel voor een al lopend onderzoek naar gezinnen in Amsterdam-West na de moord op Theo van Gogh door Mohammed B. om publicitaire redenen plotseling veranderd in: *Onzichtbare ouders — De buurt van Mohammed B.* (Kleywegt 2005).

De hoge schooluitval is onrustbarend, net als de hoge werkloosheid onder die jongeren. Het is inderdaad een drama als zeventig procent van de Marokkaanse jongeren niet de uitdaging voelt en aangaat om zijn school af te maken en zichzelf daardoor in een mager toekomstperspectief plaatst. Dat tien procent van de jongens als «verdachte» staat geregistreerd, zegt mij wat minder. Tegenwoordig gebeurt dat namelijk ook al als je te vroeg vuurwerk afsteekt en of betrapt wordt bij de diefstal van een blikje frisdrank. In deze column ga ik verder alleen in op de zogenaamde harde-kernjongeren, vooral omdat ik daar in mijn werk mee te maken heb.

In Amsterdam wonen ongeveer vijftienzestigduizend Marokkanen en daarvan worden er anno 2007 zo'n driehonderd aangemerkt als zogenaamde harde-kernjongeren. Dit zijn jongeren die herhaaldelijk overlast bezorgen en/of crimineel gedrag vertonen en daarin niet corrigeerbaar zijn (overigens een sterk gedaald aantal). Het is inderdaad een drama met de Marokkanen. Het zal je maar gebeuren dat je als bevolkingsgroep zo aangesproken en gestigmatiseerd wordt vanwege het gedrag van enkelen. Journalist Fouad Laroui verzuchtte een tijd geleden terecht dat een Marokkaan heden ten dage vooral is wat de niet-Marokkaan van hem maakt. Waarschijnlijk voelen vierenzestigduizend zeventienhonderd mensen de druk van een dreigende sociale uitstoting of van schaamte, omdat het mogelijk is dat in het publieke debat 'de' Marokkaan vernederende kenmerken worden toegedicht en 'passende' maatregelen worden aanbevolen. Wie ertoe neigt zich terug te trekken bij schaamte, zal remigreren of zijn identiteit willen bevestigen door zich juist te identificeren met zijn eigen groep van oorsprong. Wie ertoe neigt zich bij schaamte naar buiten te richten, kiest wellicht juist voor het oppositionele of komt terecht in een belevingswereld waarin iedereen en alles discrimineert en ter vergelding daarvoor aangevlogen mag worden. Beschamen en vernederen heeft integratie nog nooit een stap verder gebracht. Het geheugen van sommigen is als van een goudvis, die inderdaad te kort leeft om de wereldgeschiedenis te kunnen overzien.

Het andere drama betreft de driehonderd harde-kernjongeren. Het is — om de forensisch psychiater James Gillegan (1996) te parafraseren — toch een persoonlijk drama wanneer een jongere zijn leven vorm geeft door zich herhaaldelijk de vernedering op de hals te halen zich te moeten onderwerpen aan de tucht van politie, justitie en jeugdreclassering? Natuurlijk, criminaliteit lijkt een makkelijke manier om aan geld te komen en de spanning van het moment kan aantrekkelijk zijn. Maar het drama is dat de adolescent in deze ontwikkelingsfase ervoor kiest het spanningsveld van vernederen en vernederd worden op te zoeken door crimineel gedrag. Want verkijk u er niet op, het is voor een adolescent geen prettige afleiding om in politiebusjes door het land gereden te worden op weg naar de rechtbank, anaal gevisiteerd te worden, zich te onderwerpen aan het gevangenisregiem, alle illusie van autonomie (tijdelijk) te moeten opgeven.

Het valt eerlijk gezegd niet altijd mee me tijdens een forensisch onderzoek Pro Justitia in te leven in de emotionele problematiek van de jongere. Wat voel je in een gesprek met een verdachte van drie tasjesroven met fors geweld, die bij een fotoconfrontatie herkend is door de slachtoffers en op de foto's van bewakingscamera's te zien is, maar desondanks bij hoog en laag bezweert dat hij op dat tijdstip thuis was en iets dergelijks nooit zou doen? Dat iedereen altijd tegen hem is en dat school, jeugdreclassering en zijn ouders allen liegen om hem maar in de gevangenis te krijgen? Empathie bij een verdachte

van forse mishandeling die zelf ernstig is mishandeld, is veel makkelijker. Nee, het drama van de harde-kernjongeren is wellicht dat zij zijn afgesneden van de wereld doordat zij zich ooit onbewust van de wereld van wederkerigheid in interactie hebben afgekeerd. En als analytici al de grootste moeite hebben contact te maken met dergelijke patiënten die vrijwillig hulp zoeken, hoe moeten die jongens dan ooit emotioneel bereikt worden? De statistieken laten zien dat de meeste van de criminele Marokkaanse jongeren hun criminele en overlast bezorgende gedrag staken als ze trouwen en (toch) werk vinden, maar dat is slechts een schrale troost. Want ook al stopt het criminele gedrag, de innerlijke leegte en afwending van een wederzijdse wereld zal wel in stand blijven. Een drama.

Literatuur

GILLEGAN, J. (1996). *Violence — Reflections on a national epidemic*. New York: Vintage Books.

JURGENS, F. (2007). *Het Marokkanendrama*. Amsterdam: Meulenhoff.

KLEYWEGT, M. (2005). *Onzichtbare ouders — De buurt van Mohammed B*. Zutphen: Plataan.